

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

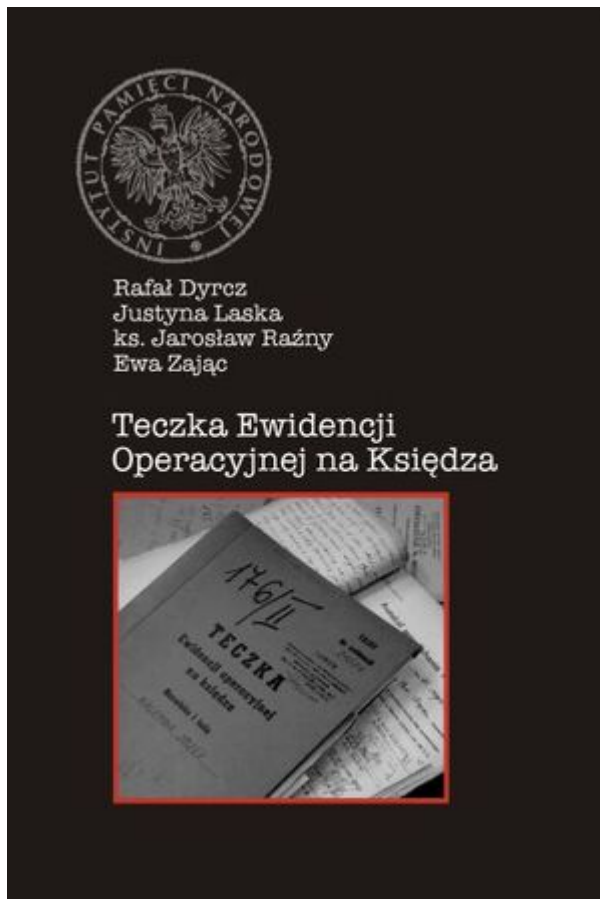
<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/publikacje/ksiazki-krakow/30722,Teczka-Ewidencji-Operacyjnej-na-Ksiedza-Teoria-i-praktyka-pracy-operacyjnej-SB.html>
26.04.2024, 22:50

Teczka Ewidencji Operacyjnej na Księdza. Teoria i praktyka pracy operacyjnej SB

Rafał Dyrzcz, Justyna Łaska, ks. Jarosław Rażny, Ewa Zając, Teczka Ewidencji Operacyjnej na Księdza. Teoria i praktyka pracy operacyjnej SB, Kraków 2009, 432 s.

Publikacja stanowi próbę wypełnienia poważnej luki wśród opracowań poświęconych metodom pracy operacyjnej komunistycznego aparatu bezpieczeństwa. Nigdy dotąd nie opublikowano bowiem wszystkich dokumentów zawartych w zachowanej Teczce Ewidencji Operacyjnej na Księdza oraz najważniejszych normatywów komunistycznego resortu spraw wewnętrznych, wprowadzających tę kategorię spraw operacyjnych. Jest to pierwsza w skali ogólnopolskiej tak obszerna publikacja dotycząca TEOK.

Książka podzielona jest na dwie części: „Opracowania” i „Dokumenty”. Część I jest wprowadzeniem do edycji źródłowej, zawartej w części II książki. Na część I składają się artykuły: „TEOK, TEOB, TEOP, czyli inwigilacja permanentna” Ewy Zając, zastępcy naczelnika Oddziałowego Biura Lustracyjnego w Krakowie, a wcześniej wieloletniego pracownika kolejno pionu archiwalnego i edukacyjnego krakowskiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej; „Ks. Józef Kalemba w dokumentach Kurii Metropolitalnej w Krakowie” ks. Jarosława Rażnego, wicedyrektora Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie. Autorami części II książki są historycy zatrudnieni w pionie

archiwalnym krakowskiego oddziału
Instytutu Pamięci Narodowej – Justyna Laska
i Rafał Dyrzcz, naczelnik Oddziałowego Biura
Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów.

Artykuł Ewy Zając wprowadza do obiegu
naukowego szereg nowych informacji
dotyczących Teczek Ewidencji Operacyjnej
na Księdza, Teczek Ewidencji Operacyjnej na
Biskupa oraz Teczek Ewidencji Operacyjnej
na Parafię. Zawiera też podstawowe
informacje bibliograficzne związane z
poruszaną w nim tematyką.

Opracowanie autorstwa ks. Jarosława
Raźnego jest pogłębioną relacją z
przechowywanych w Archiwum Kurii
Metropolitalnej w Krakowie materiałów
dotyczących ks. Józefa Kalemby, mało
znanego duchownego z jednej z
podkrakowskich parafii, na którego założono
TEOK, opublikowany w całości w drugiej
części książki.

Część II książki – „Dokumenty” – dzieli się na
trzy rozdziały: „Teoria i praktyka pracy
operacyjnej SB”, „TEOK Józefa Kalemby, tom
1” oraz „TEOK Józefa Kalemby, tom 2”.
Publikowane dokumenty opatrzone są
rozbudowanym aparatem krytycznym, do
którego opracowania wykorzystano m.in.
materiały ewidencyjne UB i SB. Część ta jest
edycją źródłową, poprzedzoną notą
edytorską, w której omówiono wcześniejsze
publikacje dotyczące TEOK, w tym nieliczne
edycje źródłowe.

Rozdział „Teoria i praktyka pracy
operacyjnej SB” otwiera edycja jednego z
najciekawszych dokumentów odkrytych w
zasobie archiwalnym krakowskiego OBUiAD,
a mianowicie wniosku zastępcy Komendanta
Wojewódzkiego MO ds. Bezpieczeństwa w

Krakowie płk. Stanisława Wałacha do MSW o przyznanie premii pieniężnych funkcjonariuszom SB i MO, którzy wyróżnili się podczas wykonywania zadań łączących się z tzw. eksperymentem chrzanowskim, przeprowadzonym przez bezpiekę w związku z poszukiwaniem nowych form i metod zwalczania Kościoła Katolickiego. Ten, pochodzący z października 1963 r., dokument jest jedynym odnalezionym dotąd świadectwem testowania możliwości praktycznego zastosowania opracowywanych przez resort spraw wewnętrznych systemowych rozwiązań, czego efektem było wprowadzenie Teczek Ewidencji Operacyjnej na Księdza oraz Teczek Ewidencji Operacyjnej na Parafię.

W rozdziale pierwszym opublikowano ponadto najważniejsze zarządzenia i instrukcje resortowe dotyczące powstania systemu ewidencji operacyjnej księży katolickich oraz wybrane materiały sprawozdawcze terenowych struktur SB w województwie krakowskim. Ukazują one (zamieszczone w rozdziale drugim i trzecim) dokumenty pochodzące z TEOK Józefa Kalemby w kontekście świadczącym o praktycznej stronie realizacji wytycznych resortowych z lat 1963–1965.

Edycję źródłową zamyka aneks, zawierający noty prezentujące przebieg służby oraz odnalezione w teczkach akt osobowych fotografie występujących w publikowanych dokumentach funkcjonariuszy SB i MO. Do książki załączono płytę CD, która zawiera także niewydane materiały archiwalne pochodzące z TEOK Józefa Kalemby, takie jak fotografie czy wizerunki okładek poszczególnych tomów, oraz skrót noty edytorskiej. Wykaz zamieszczonych na płycie CD dokumentów zamieszczono w

nocie edytorskiej otwierającej część II
książki.

Pozycja wydana we współpracy z
Towarzystwem Naukowym „Societas
Vistulana”

Gdzie kupić publikacje:

[Kraków](#)